

PRIVALOMI MIŠKO APSAUGOS IR APLINKOSAUGOS REIKALAVIMAI

1. Saugoti mišką ir jo išteklius nuo neteisėtų veiksmų: savavališko miško kirtimo, miško naudojimo tvarkos pažeidimų, miško išteklių grobstymo, miško teršimo, šiukšlinimo, miško padegimo, naminių gyvulių daromos žalos; taip pat saugoti mišką nuo žvėrių daromos žalos; gaisrų, ligų, kenkėjų ir kitų stichinių nelaimių, miško dirvožemio ir medžių mechaninių pažeidimų. (*LR miškų įstatymo 17 str., Nr. IX-240*).

2. Visose kirtavietėse spygliuočių kelmų aukštis, matuojant nuo šaknies kaklelio, turi būti ne didesnis kaip 10 cm. (*Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 43 pnt., Nr. D1-638*).

3. Visose kirtavietėse nuo balandžio 1 d. iki rugsėjo 1 d. negali būti palikta žalių spygliuočių kirtimo atliekų su žieve, kurių skersmuo storiausioje dalyje didesnis kaip 8 cm ir ilgesnių kaip 1 m, išskyrus skirtas medienos kuro ruošai ar kitoms reikmėms, jei jos sukrautos į aukštesnes kaip 1,5 m krūvas, taip pat pavienes šakas (iki 0,1 m³/ha). (*Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 44 pnt., Nr. D1-638*).

4. Žalia spygliuočių mediena nuo balandžio 20 d. (pušies – nuo balandžio 1 d.) iki rugsėjo 1 d., jeigu oro temperatūra ne žemesnė kaip 0 C, per 10 dienų po jos iškirtimo turi būti išvežta ne arčiau kaip 3 km nuo medyno, kuriame spygliuočių medžių rūšių yra daugiau kaip 20 proc., pakraščio arba apdorota insekticidais, arba nužievinta, arba kitais būdais apsaugota nuo medžių liemenų kenkėjų (mediena laikoma neapsaugota, jei po žieve yra gyvų liemenų kenkėjų: kiaušinėlių, lervų, lėliukių, naujos kartos suaugėlių). (*Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 45 pnt., Nr. D1-638*).

5. Pastebėjus didelio masto miško kenkėjų, ligų ar abiotinių veiksnių pažeidimą (kai medynuose, želdiniuose, žėliniuose pažeidimai apima didesnę kaip 1 ha plotą arba (ir) yra masinio dauginimosi požymių (gaisu skraidančių ar tupinčių vabzdžių, iš dalies ar visai nugrauzti spygliai ar lapai, iš lapų krenta vabzdžių lervų ekskrementai, keičiasi spyglių ar lapų natūrali spalva, daug kur ant kamienų ar šakų yra vabzdžių veiklos požymių), ištisai džiušta medžiai ir kt.), privataus miško savininkas apie pažeidimą miško valdoje privalo per 5 kalendorines dienas pranešti Valstybinei miškų tarnybai. (*Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 53 pnt., Nr. D1-638*).

6. Laikytis Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių reikalavimų, patvirtintų LR Vyriausybės 2020 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 431.

7. Naminių gyvulių ganiava valstybinėje miško žemėje draudžiama, išskyrus Aplinkos ministerijos nustatytus atvejus. Privačiuose miškuose gyvulių ganiava draudžiama kirtavietėse ir 20 metų neturinčiuose jaunuolynuose. (*LR miškų įstatymo 20 str., Nr. IX-240*).

8. Vykdamas visus miško kirtimus, biržėse būtina palikti medžius su Miško kirtimų taisyklių pirmo priedo lentelėje nurodytų paukščių rūšių lizdais, paprastojo suopio ir kranklio lizdais, medžius, kuriuose yra uoksai, drevės, ir prie jų formuoti biologinei įvairovei svarbių medžių grupes. (*Miško kirtimų taisyklių 1 priedas, Nr. D1 – 79*).

9. Miško apsaugą nuo taršos nustato, leistiną taršą ir žalą miškams atlyginimą nustato Aplinkos apsaugos įstatymas ir kiti teisės aktai. Žuvę ar pažeisti miškai turi būti atkuriami kaltininkų lėšomis, o jei kaltininkai nenustatyti – valstybės, miško valdytojų ir savininkų bei kitomis lėšomis. (*LR miškų įstatymo 21 str. Nr., IX-240*).

10. Fiziniai ir juridiniai asmenys, padarę žalą miško valdytojui, savininkui ir naudotojų miškui, kitam turtui ir teisėtiems interesams ar miškui, kaip aplinkos objektui, privalo visiškai ją atlyginti arba, jeigu yra galimybė, atkurti iki pažeidimo buvusią būklę. Nuostolių apskaičiavimo tvarką nustato įstatymai ir kiti teisės aktai. (*LR miškų įstatymo 23 str., Nr. IX-240*).

11. Miškas atkuriamas ir įveisiamas mišką želdinant arba jam želiant, laikantis aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų. Kirtavietėse ir želdintuose miško aikštėse miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per trejus metus po jų atsiradimo. Žuvę želdiniai ir žėliniai turi būti atkurti ne vėliau kaip per dvejus metus, atkurtini žuvę medynai – ne vėliau kaip per trejus metus nuo jų žuvimo fakto nustatymo. Neteisėtai iškirtas miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per vienus metus nuo neteisėtų kirtimų fakto nustatymo. Miškas laikomas atkurtu tada, kai želdinių ir žėlinių kokybė atitinka aplinkos ministro tvirtinamų Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimus. (*LR miškų įstatymo 15 str., Nr. IX-240*).

12. Biologinei įvairovei išsaugoti didesnėse kaip 1 ha plynųjų ar atvejinių pagrindinių miško kirtimų biržėse palikti ne mažiau kaip 7 gyvus medžius 1 ha (iš kurių ne mažiau kaip 3 būtų senesni arba storesni negu vidutiniai medžiai medyne) ir ne mažiau kaip 3 negyvus storesnio kaip 20 cm skersmens 1,3 m aukštyje medžius 1 ha (jeigu tokių medžių nėra, reikia palikti atitinkamą kiekį stuobrių); plynųjų ar atvejinių pagrindinių miško kirtimų 0,5–1 ha dydžio biržėse palikti ne mažiau kaip 3 gyvus medžius (iš kurių ne mažiau kaip 2 būtų senesni arba storesni medžiai negu vidutiniai medžiai medyne) ir ne mažiau kaip 2 negyvus storesnio kaip 20 cm skersmens 1,3 m aukštyje medžius (jeigu tokių medžių nėra, reikia palikti atitinkamą kiekį stuobrių); atrankinių pagrindinių miško kirtimų biržėse biologinės įvairovės išsaugojimui turi būti palikti ne mažiau kaip trys minimalų pagrindinio miško kirtimo amžių pasiekę ir storesni negu vidutiniai medžiai medyne medžiai hektare. Biologinei įvairovei svarbūs medžiai kirtavietėse paliekami suirti. (*Miško kirtimų taisyklių 9 pnt., Nr. D1 – 79*).

13. Pagrindinio naudojimo kirtavietėse draudžiama deginti kirtimo atliekas. (*Miško kirtimų taisyklių 49 pnt., Nr. D1 – 79*).

14. Plynose biržėse turi būti palikta ne mažiau kaip 5 ktm/ha miško kirtimų atliekų arba paliktas papildomas biologinei įvairovei svarbių medžių skaičius, atitinkantis šį tūrį. (*Miško kirtimų taisyklių 51 pnt., Nr. D1 – 79*).

15. Biokurui skirtos miško kirtimo atliekos sandėliuojamos tam skirtose vietose, prie valksmų ar kelių, laikantis priešgaisrinio saugumo ir miško sanitarinės apsaugos reikalavimų. (*Miško kirtimų taisyklių 52 pnt., Nr. D1 – 79*).

16. Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarką nustato Vyriausybė. Miško žemę paversti kitomis naudmenomis galima tik tam tikrais atvejais. Tačiau visais atvejais miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis turi būti suplanuotas vietovės lygmens bendruosiuose planuose arba specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose, arba detaliuosiuose planuose, arba žemės valdos projektuose. Kai miško žemę numatoma paversti kitomis naudmenomis, pirmenybė teikiama tai miško žemei, kuri neapaugusi mišku (kirtavietės, žuvę medynai, miško aikštės) ir kurioje auga mažo skalsumo, stichinių veiksnių sudarkyti ar kitaip išretėję medynai. Visais atvejais turi būti atsižvelgiama į miškų aplinkosauginę reikšmę. (*LR miškų įstatymo 11 str. Nr. IX-240*).

17. Fiziniai asmenys turi teisę laisvai lankytis privačiuose miškuose, išskyrus specialios paskirties objektų (pasienio zona ir kita) miškus ir miškus, kuriuose tai riboja kiti įstatymai, rinkti juose vaistažoles ir vaistinę žaliavą, išskyrus augalus tų rūšių, kurių sąrašą tvirtina Aplinkos ministerija, skinti vaisius, riešutauti, uogauti ir grybauti, laikydamiesi Lietuvos Respublikos miškų įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų. (*Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų 6 pnt., Nr. 632*).

18. Paviršinių vandens telkinių apsaugos juostose ir zonose draudžiama plynai kirsti medžius ir krūmus šlaituose, kurių nuolydis didesnis kaip 15 laipsnių, išskyrus atvejus, kai piliakalnių, pilkapių, gamtos paveldo objektų ir kiti šlaitai tvarkomi pagal kultūros paveldo objekto tvarkymo projektus, saugomų teritorijų planavimo dokumentus, saugomų rūšių apsaugos planus, aplinkos ministro nustatyta tvarka patvirtintus invazinių rūšių populiacijų gausos reguliavimo veiksmų planus. (*LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 99 str., Nr. XIII-2166*).

19. Kurtinių tuokviečių apsaugos zonoje plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržių plotas turi būti ne didesnis kaip 2 ha, jose būtina palikti pavienius stambius, šakotus medžius (ne mažiau kaip 10 tokių medžių 1 ha). (*Miško kirtimų taisyklių 1 priedas, Nr. D1 – 79*).

20. Savivaldybių vykdomosioms institucijoms nustačius laikotarpį, kurio metu ypatingai didelė kelių sugadinimo tikimybė, tuo laikotarpiu medienos siuntėjai privalo jas informuoti apie planuojamą gabenti apvaliąją medieną savivaldybės teritorijoje esančiais vietinės reikšmės vidaus (miško) keliais. Savivaldybės vykdomosios institucijos sprendimas apie nustatytą kelių sugadinimo tikimybės laikotarpį ir apie privalomą informavimą gabenant medieną patalpinamas savivaldybės interneto svetainėje, vietinėje spaudoje, perduodamas Valstybinės miškų tarnybos teritoriniam padaliniiui. Valstybinė miškų tarnyba savivaldybių pateiktą informaciją skelbia savo interneto svetainėje. (*Apvaliosios medienos gabenimo tvarkos 19 pnt., Nr. D1-823*).

21. Gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose draudžiama vykdyti plynuosius ir atvejinius pagrindinius miško kirtimus sklypuose arba jų dalyse, kuriuose auga Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės arba saugomos augalų bendrijos, įrašytos į Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą Augalų bendrijų raudonosios knygos sąrašą (toliau – saugomos augalų bendrijos), yra pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomų augalų, grybų augavietės arba gyvūnų radavietės;

Gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose, biosferos poligonuose draudžiama neįšalus gruntui vykdyti miškų ūkio darbus, kurių metu pažeidžiama paklotė ir (ar) paviršinis dirvožemio sluoksnis, išskyrus miško atkūrimo ir (ar) įveisimo darbus ir sklypuose arba jų dalyse, kuriuose auga Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės arba saugomos augalų bendrijos, yra pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių augavietės arba radavietės. (*LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 69 str., Nr. XIII-2166*).

22. Biosferos poligonų funkcinio prioriteto (ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito prioriteto) zonose draudžiama vykdyti plynuosius pagrindinius miško kirtimus tais atvejais, kai auga Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės arba saugomos augalų bendrijos, yra pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomų augalų, grybų augavietės arba gyvūnų radavietės;

Biosferos poligonų funkcinio prioriteto (ekologinės apsaugos, ūkinės veiklos ir kito prioriteto) zonose draudžiama neįšalus gruntui vykdyti miškų ūkio darbus, kurių metu pažeidžiama paklotė ir (ar) paviršinis dirvožemio sluoksnis, išskyrus miško atkūrimo ir (ar) įveisimo darbus, tais atvejais, kai auga Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės arba saugomos augalų bendrijos ir yra pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių augavietės arba radavietės. (*LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 88 str., Nr. XIII-2166*).

Privataus miško savininkas privalo laikytis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo, Aplinkos apsaugos įstatymo, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo, Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų, Miško kirtimo taisyklių, Miško sanitarinės apsaugos taisyklių, Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių, Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimų.

Kirtimų laiko ribojimai susiję su miškų grupe ir ūkine priemone

Kirtimų rūšis	Miškų grupės		
	IV A miškų grupė	III miškų grupė***	II miškų grupė***
Pagrindiniai miško kirtimai	03.15 – 08.01*	03.15 – 08.01	03.15 – 08.01
Jaunuolynų ugdymo kirtimai	03.15 – 08.01* 04.01 – 06.01	03.15 – 08.01	03.15 – 08.01
Retinimo kirtimai	03.15 – 08.01* 05.01 – 07.01	03.15 – 08.01	03.15 – 08.01
Einamieji kirtimai	03.15 – 08.01* 05.01 – 07.01	03.15 – 08.01	03.15 – 08.01
Sanitariniai miško kirtimai	03.15 – 08.01*	03.15 – 08.01	03.15 – 08.01
Specialieji miško kirtimai	03.15 – 08.01**	03.15 – 08.01	03.15 – 08.01

* nacionaliniuose parkuose;

** valstybiniuose parkuose;

*** saugomose teritorijose kitais teisės aktais gali būti numatyta kitaip.

PASTABA. Miško lydymo kirtimų vykdymo laikas neribojamas.

Kirtimų laiko ribojimai susiję su saugoma rūšimi

Kirtimų rūšis	Saugomų paukščių veisimosi vietose*	Kurtinių*	
		tuokvietėse	tuokviečių apsaugos zonose
Pagrindiniai, kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai	draudžiami	draudžiami	01.01 – 09.01
Kiti miško kirtimai	04.01 – 09.01 02.01 – 09.01**	01.01 – 09.01	

* išskyrus žalių eglių vėjavartų, vėjalaužų, sniegalaužų ir labai pažeistų medžių, kol juose neapsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, kirtimus ir visų rūšių medžių, kuriuose apsigyveno medžių liemenų pavojingi kenkėjai, kirtimus, vykdomus pagal Taisyklių X skyriaus ir Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus;

** aplink jūrinių ir kilniųjų erelių lizdavietes.

PASTABA. Saugomose teritorijose kitais teisės aktais gali būti numatyta kitaip.